

PAXTACHILIKDA TOMCHILATIB SUG'ORISH TIZIMI

Safarov Asqarbek Asadullaevich¹

dotsent

Ergashev Akramjon²

magistr

Xayitova Shaxlo³

magistr

Rejabov Mirjalol⁴

magistr

¹Toshkent davlat agrar universiteti kafedra dotsenti

²⁻³⁻⁴Toshkent davlat agrar universiteti kafedra magistrantlari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7115189>

Annotatsiya: Ushbu maqolada paxta tomchilatib sug'orish tizimining afzalliklari va kamchiliklari haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Paxta, tomchilatib sug'orish tizimi, hosildorlik.

Аннотация: В этой статье представлена информация о преимуществах и недостатках системы капельного орошения хлопка.

Ключевые слова: Хлопок, система капельного орошения, урожайность.

Abstract: This article provides information on the advantages and disadvantages of cotton drip irrigation system.

Keywords: Cotton, drip irrigation system, yield.

Ma'lumki, O'zbekistonda paxtachilik xalk xo'jaligida juda katta ahamiyatga ega. Shunday ekan, mustaqil respublikamiz axolisining turmush tarzini yanada yaxshilash uchun nafaqat qishloq xo'jaligi, xalq xo'jaligining boshqa tarmoqlarini ham kompleks rivojlantirish kerak bo'ladi.

Jumladan, Respublikamiz Prezidenti SH.M.Mirziyoev va Vazirlar Maxkamasi paxtachilikni rivojlantirish va uning raqobatbardoshligini oshirishga katta e'tibor berib kelmoqda. Buning uchun paxta zavodlari bilan etishtiruvchilarning hamkorligini mustaxkamlash, fan bilan ishlab chiqarishni bog'liq holda olib borish barcha soxalarda rejalarni bajarishda muxim omil xisoblanadi. Ayniqsa bugungi kunda paxta yetishtirish bilan shug'illanuvchi ko'p fermer xo'jaliklari va paxtachilik ilmiy tadqiqot institutlari zamonaviy usullardan foydalanib kelmoqdalar.

Prizidentimiz tomonidan 2020-yil 11-dekabrda qabul qilingan "Qishloq xo'jaligida suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etishni yanada jadal tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori ijrosini ta'minlash maqsadida mamlakatimizda suv tejoychi texnologiyalarni keng joriy etish ishlari jadal sur'atlar bilan olib borilmoqda.

G'ozadan yuqori xosil olishda su'gorish rejimlarini to'g'ri olib borish muhim xisoblanadi. Bu borada mamlakatimizda paxtachilik borasida tomchilatib sug'orish tizimini keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Tomchilatib sug'orish tizimi XIX asrda paydo bo'lgan bo'lsada faqatgina kichik bog'lar va sabzavot bog'laridagina qo'llanilgan.

Tomchilatib sug'orish tizimida suv suvning asosiy manbaiga ulangan maxsus quvurlar orqali paxta maydoniga kiradi. Ularning ichida to'g'ridan-to'g'ri har bir o'simlikning ildizi ostida suv oqadigan dipperlar mavjud.

Quvurlar, kranlar, tomchilarning turli xil diametrlari asoslanib, ekinlar uchun sug'orish tezligini o'zgartirish mumkin, yani suv qayerda ko'p va qayerda ozoqishini belgilanadi. Haqiqat shundaki, tizim qanchalik mukammal bo'lsa, qanchalik qimmat bo'lsa tomchilatib sug'orishning natijasi shuncha yuqori bo'ladi. Shuni ham unutmaslik kerakki paxta maydonlarini tomchilatib sug'orish tizimi joriy etilgan qismi to'liq o'zini qoplaydi.

Tomchilatib sug'orishning afzalliklari

- Ekinlar tomchilatib sug'orilganda suvning tuproqqa behudaga shimilishi bartaraf etiladi;
 - Daladan tashlamaga suv chiqarilmaydi, natijada sug'orishga ishlatish uchun rejalashtirilgan suvning katta qismi tejaladi;
 - Tomchilatib sug'orishda dalaning faqat ekin ekilgan joyi sug'oriladi;
 - Tomchilatib sug'orishda suv 2 barobargacha tejaladi;
 - Hosildorlik 40-45 tsentnergacha o'rtacha hosildorlikdan 1,5-1,7 marta yuqori ko'rsatkichga erishish mumkun.
 - Tomchilatib sug'orish tizimida siz suyuq o'g'it oqimini qo'shishingiz mumkin. Bu sizni nafaqat sug'orishni, balki o'simliklarni oziqlantirishni ham osonlashtiradi.
 - Qurg'oqchilik bilan bog'liq bo'lgan ayrim kasalliklarning rivojlanishiga yo'l qo'yilmaydi, chunki yerlar har doim o'simlik ostida namlanadi.
 - Barglarda sug'orish to'g'ridan-to'g'ri ildiz tagida amalga oshirilganligi tufayli termik va kimyoviy kuyishlar yuzaga kelmaydi
- Tomchilatib sug'orish tizimining kamchiliklari bormi?
- Dropper naychalari tiqilib qolishi mumkin, natijada suv hech qanday oqimga ega bo'lmayqoladi.
 - Ildiz tizimi namlik bir joyda to'planganligi sababli juda zich rivojlanishi mumkin.

Shuni ham ta'kidlab o'tish kerakki zamonaviy tomchilatib sug'orish tizimlarini joriy qilishga sarflangan mablag'larning klasterlar va boshqa paxta xom

ashyosini yetishtiruvchi tashkilotlarga 25 % qismi, fermer xo'jaliklariga 50% qismi davlat byudjyeti hisobidan subsidiya tariqasida qoplab beriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. SH.M.Mirziyoyev “Qishloq xo'jaligida suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etishni yanada jadal tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida”gi qarori. Toshkent, 2020.
2. Alimova R.A, Sagdiyev M.T O'simliklar fiziologiyasi va biokimyosi. Toshkent, 2013.
3. Sagdiyev M.T, Alimova R.A O'simliklar fiziologiyasi. Toshkent, 2007.
www.Cotton.md
[www.ieguzexpo.com/dokuments/-](http://www.ieguzexpo.com/dokuments/)
www.library.ziyonet.uz
www.paxtasanoat.uz